

Nøkkelpetanse i utdanningen

Debutt – Det må stilles større formelle krav til høyere kompetanse i barnehagen, mener sentrale personer i barnehagelærerutdanningen.

Sist oppdatert: 20 timer siden

Du leser nå en meningsartikkel. Den uttrykker skribentens mening.

Hva om det ikke fantes barnehager i Nord-Norge med kompetente barnehagelærere? Slik var det for 50 år siden i vår nordlige landsdel, og det er fortsatt utfordringer knyttet til kompetanseheving og rekruttering av barnehagelærere.

I dag er barnehagen et viktig ledd i å opprettholde bosetting og arbeidsplasser i Nord-Norge og sikre barn gode oppvekstvilkår. Samtidig viser tall fra Statsforvalteren for Troms og Finnmark at i fylkets 308 barnehager, har 102 ansatte dispensasjon fra kravet om barnehagelærerutdanning. Hvilken kompetanse har barnehagelærere, og hva trenger barnehagene i fremtiden?

Barnehagefaglig master i nord

I år er barnehagelærerutdanninga ved UiT Norges arktiske universitet 50 år. I den forbindelse retter vi søkelys mot behovet for kompetanseheving i barnehagesektoren og økt status for barnehagelæreren. Disse forventningen er i tråd med Kunnskapsdepartementets strategidokument "Barnehagen mot 2030", hvor det løftes frem behov for å tilrettelegge for barnehagelærere med mastergrad, og at kompetansen blir i barnehagen. Etter planen starter vi opp en barnehagefaglig masterutdanning i Tromsø høsten 2023. Barnehagelektorer med mastergrad vil kunne være en nødvendig pådriver for ytterligere pedagogisk kvalitet og utvikling i barnehagen – også i Nord-Norge.

Fra brakkerigg til desentralisert utdanning

I 1970 var barnehager et forsømt felt med bare 2,8 prosent barnehagedekning i Norge. Det ble derfor et nasjonalt krav om utbygging av barnehager og førskolelærerlærerutdanning. Målet var å gå fra brakkerigger og barnepass, til utbygging av barnehager med pedagogisk kompetent personale. I 1972 startet utdanninga ved Tromsø lærerskole. Den skulle sikre kunnskap om barns lek og læring, og selv om de fleste var positive, møtte satsningen også motstand fra de som mente at barn hadde det best hjemme. Tidlig på 70-tallet var det fire barnehager i Tromsø, men mye har endret seg siden da. En av de første barnehagene som ble åpnet var Strimmelen barnehage som ble bygd for ansatte ved regionsykehuset i Tromsø. Barnehagen var et tilbud til de få og utvalgte. I dag er det 100 prosent barnehagedekning og om lag 90 barnehager i Tromsø.

Siden 1972 er det utdannet ca. 4 500 barnehagelærere ved UiT, og mange av disse jobber i Nord-Norge. Barnehagelærerutdanninga er i dag lokalisert på campus i Tromsø og Alta, og utover dette tilbys desentralisert utdanning med samlinger i Harstad, Finnsnes, Kirkenes og Narvik. Praksisopplæringa i utdanninga bygger på et samarbeid med private og kommunale barnehageeiere, slik at praksisfeltet og UiT sammen bidrar med kompetansebygging i hele landsdelen.

Barnehagen er første steg

Barnehagen har en helhetlig og prosessorientert tilnærming til barns lek og læring, og skal danne et godt grunnlag for det 18-årige utdanningsløpet. En barnehagelærer har kunnskaper og ferdigheter til å kunne lede, veilede og utvikle det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Barnehagelæreren skal bidra til et godt samarbeid med barnas foresatte og andre tverretatlige institusjoner ved behov. Arbeidet er komplekst, og skal binde sammen barns behov for omsorg, lek, læring og danning. Barnehagelærers fag- og relasjonskompetanse er avgjørende i arbeidet for blant annet å forebygge mobbing og krenking, og skal sikre et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn.

Barnehagelæreren skal alltid ha barns beste som førsteprioritet. Dette krever høy faglig kompetanse og kritisk refleksjon for kontinuerlig utvikling av barnehagens praksis. En barnehagelektor med en 5-årig masterutdanning vil være sentral i å lede den barnehagefaglige utviklingen i fremtiden.

Veien videre

Vi vet i dag at de første årene i et barns liv er svært viktige, og dette stiller krav til barnehagefaglig kompetanse. Vi ønsker å utvikle barnehagelærerutdanninga i tråd med samfunnsmessige endringer som kan imøtekomme behovene i en stadig mer mangfoldig og kompleks barnehage. Undersøkelser viser at få barnehager har gjennomført tiltak for å rekruttere barnehagelærere med masterutdanning. Lovverket for barnehagene må endres.

Det må stilles større formelle krav til høyere kompetanse i barnehagen, og barnehagelektorens rolle må bli tydelig definert.

Helge Habbestad Studieprogramleder for barnehagelærerutdanninga

Betty Steinsvik Universitetslektor i pedagogikk

Veronica Bergan Fagseksjonsleder for barnehagelærerutdanninga

Anne Myrstad Førstelektor i samfunnsfagdidaktikk

Siri Sollied Madsen Førsteamanuensis i pedagogikk

Marit Sundelin Universitetslektor i norsk

Henriette Ludvigsen Universitetslektor i pedagogikk
